

CELAL KAPLAN/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No: 16227/06)

Strazburg

24 Mayıs 2011

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (16227/06) no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşı Celal Kaplan'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 4 Nisan 2006 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İzmir Barosu avukatlarından M. Rollas tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

9 Nisan 2005 tarihinde bir hırsızlık çetesinin üyesi olduğu gerekçesiyle başvuran Muğla Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şubesi ekipleri tarafından yakalanmıştır.

Gözüaltına alınmadan evvel 9 Nisan 2005 tarihinde saat 7.40'da hazırlanan sağlık raporunda başvuranın sırtının sağ hizasında iki günlük ısıрма izine rastlanmıştır.

Polis karakolunda 9 Nisan 2005 tarihinde saat 18.45'de düzenlenen tutanakta elleri sırtından kelepçeli, sorgulanmak üzere diğer altı şüpheli ile birlikte bekleyen başvuranın kavgaya karıştığı, polisler hakaret ettiği, onlara saldırma girişiminde bulunduğu belirtilmiştir. Başvuran üç polis tarafından yerde etkisiz hale getirilebilmiş, bu sırada diğer bir şüpheli başvuranı kurtarmak amacıyla polislerin üstüne atlamıştır. Polisler ve şüpheliler arasındaki arbede yaklaşık on dakika sürmüştür.

Muğla Devlet Hastanesi tarafından 10 Nisan 2005 tarihinde saat 7.50'de hazırlanan adli sağlık raporunda başvuranın her iki bileğinin iç kısmında yara izi ve travmatik şok sonrası kan toplaması ve sol dizde hassasiyet tespit edilmiştir. Hekim iki günlük iş göremez raporu vermiştir.

Muğla Dispanseri tarafından 11 Nisan 2005 tarihinde verilen sağlık raporunda başvuranın vücudunda kötü muameleye bağlı herhangi bir şiddet ya da darp izine rastlanılmadığı ifade edilmiştir.

Başvuran 13 Nisan 2004 tarihinde avukatı huzurunda savcı ve sulh hakimi karşısına çıkarılmış, hakim tutuklu olarak yargılanmasına karar vermiştir. Başvuran hakimler önünde kötü muamele şikayetinde bulunmamıştır.

Aynı gün Milas Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen adli sağlık raporunda başvuranın ön kol hizasında darbe nedeniyle yaklaşık bir hafta önce oluşmuş hafif yaralanma ve çizik izlerine rastlanıldığı rapor edilmiştir.

Başvuran tutuklu bulunduğu 13 Nisan 2005 tarihinde Muğla Cumhuriyet Savcısı'na suç duyurusunda bulunmuş, aynı gün savcılık tarafından dinlenmiştir. Başvuranın iddialarına göre giysileri çıkarılarak vücudunun çeşitli yerlerine elektroşok verilmiş, elleri sırtında kelepçelenmiş ve gözaltında tutulduğu üç gün boyunca demir zincirle bağlı tutulmuştur. Başvuran ne gözaltı sırasında ne de sonrasında bir sağlık kontrolünden geçtiğini öne sürmüştür.

Cumhuriyet Savcılığı, Muğla Adli Tıp Kurumundan başvuranın adli sağlık taramasından geçirilmesini ve önceki kontrol sonuçlarının iletilmesini talep etmiştir. 14 Nisan 2005 tarihinde hazırlanan raporda ön kol hizasında 10x5 cm büyüklüğünde ekimoz; sol kolun üstünde 5x4 cm yara izi; ön sağ kol hizasında 5x2 cm.'lik çizikler; sağ yumrukta 1 cm.'lik kapanmış yara izi; ön kola yakın 4 cm.'lik çizik; sol yumrukta 2,5 cm.'lik çizik ve sol ön kol hizasında 2 cm.'lik yara; sağ el endeksinde

ağrılar ve sol omuzda hareket güçlüğü olduğu belirtilmiştir. Adli raporda beş günlük iş göremezlik halinin bulunduğu, başvuranın vücudunda saptanan yara izlerinin fiziki mukavemet ve arbede sonucu olduğu, fakat bunu tıbben ayırmanın imkânsız olduğu ve yalnızca adli bir soruşturmanın bahse konu bu kötü muamele iddialarını aydınlatabileceği dile getirilmiştir.

Muğla Cumhuriyet Savcılığı 9 Ağustos 2005 tarihinde karakolda bulunan bütün polis memurlarını dinlemesinin ardından delil yetersizliği nedeniyle takipsizlik kararı vermiştir.

12 Ekim 2005 tarihinde Aydın Ağır Ceza Mahkemesi başkanı itiraz edilen takipsizlik kararını onamıştır. Mahkeme başkanı polis tarafından 9 Nisan 2005 tarihinde düzenlenen tutanağa göre başvuranın polislere saldırdığı, polislerin adı geçeni durdurmak için güç kullanmak durumunda kaldığını belirtmiştir. Sağlık raporlarında belirtilen ekimozlar başvuranın gözaltında polislere direnmesinden kaynaklanan izlerle örtüşmektedir. Takipsizlik kararında ayrıca 9 ve 12 Nisan 2005 tarihlerinde başvuranın veyahut avukatının herhangi bir kötü muamele şikayetinde bulunmadığı ifade edilmiştir. Mahkeme kamu davasının açılmasını gerektirecek yeterli delilin olmadığına kanaat getirmiştir.

HUKUK

AIHS'NİN 3. VE 13.MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran polisin gözetiminde gözaltında bulunduğu esnada kötü muameleye maruz kaldığından ve bu iddialarını iç hukukta dile getirebileceği etkili herhangi bir başvuru yolunun bulunmadığından şikayetçi olmaktadır. AIHM dava konusu olayların hukuki açıdan nitelendirilmesi bakımından yapılan şikayetleri yalnızca AIHS'nin 3. maddesi çerçevesinde inceleyecektir.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

AIHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AIHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esasa dair

Başvuran olaylara ilişkin iddialarını yinelemektedir.

Hükümet sağlık raporlarının yalnızca başvuranın gözaltına alınması sırasında meydana gelen kavgadan kaynaklanan yaralanmalara ilişkin olduğunu gözlemlemektedir.

AIHM kötü muamele iddialarının uygun kanıt unsurlarıyla desteklenmesi gerektiğini anımsatır (*Klaas-Almanya*, 22 Eylül 1993 tarihli karar). AIHM, elde ettiği verileri değerlendirmek maksadıyla 'her türlü makul şüpheden uzak' delil kıstasına başvurur, zira böylesi bir delil itiraza mahal bırakmayacak derecede ciddi, açık ve tutarlı bir takım emare ya da karinelere dayanmalıdır (*İrlanda – Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978 tarihli karar ve *Labita-İtalya* no: 26772/95).

AIHM, bir kimse, polis memurlarının mutlak kontrolü altında olduğu gözaltı sırasında yaralandığında, bu dönemde meydana gelen her yaralanmanın güçlü maddi karinelerin doğmasına neden olduğunu hatırlatmaktadır (Bkz. *Salman-Türkiye*, başvuru no: 21986/93). Bu nedenle bu yaraların nedeni hakkında makul bir izahat vererek mağdurun iddialarını, hele ki bu iddialar tıbbi belgelere dayandırılmış ise, çürütecek delilleri sunma görevi Hükümete düşmektedir (Bkz diğerleri arasında *Selmouni – Fransa*, no: 25803/95).

Mevcut başvuruda AIHM, 10, 13 ve 14 Nisan 2005 tarihlerinde düzenlenen sağlık raporlarının başvuranın vücudunda belirli sayıda ekimoz ve lezyonların varlığını ortaya koyduğunu hatırlatmakta, 10 Nisan 2005 tarihli sağlık raporuyla iki günlük, 14 Nisan 2005 tarihli raporla beş günlük iş göremez raporunun verildiğini saptamaktadır. Bununla birlikte, Muğla Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen raporda yaralanmaların kaynağının fiziki direnç gösterilmesi sonucu meydana geldiği ve bunun adli bir soruşturmayı gerektirdiği ifade edilmiştir.

Hükümet, yaralanmaların kaynağının gözaltı sırasında güvenlik görevlilerine karşı direnen ve güç kullanımını zorunlu kılan başvuran olduğu kanısındadır. Bu noktada Hükümet 9 Nisan 2005 tarihli tutanağa atıf yapmaktadır. Buna karşın, başvuran olayların doğruluğuna karşı çıkmakta ve

yaralanmaların gözaltı sırasında polislerin kendisine uyguladığı kötü muameleden ileri geldiğini öne sürmektedir.

AİHM iddia edilen olayların sağlık raporları ile ortaya konulan yaralanmaların kaynağı hususunun taraflar arasında ihtilafa yol açtığını hatırlatır. AİHM bu konuda herhangi bir spekülasyon yapmamaktadır. Ancak başvuranın şikayetinin yetkili makamlarca yürütülen etkili bir soruşturma kapsamında «etkili» bir biçimde dile getirilip getirilmediğini inceleyecektir.

Adli mercilerin yürütmüş oldukları ceza soruşturmasına değin AİHM, savcılığın başvuranın şikayetini müteakip ivedilikle hareket ettiğini, adli tıp incelemesi ve yaralanmaların olası nedeni hakkında bilgi edindiğini, bilhassa takipsizlik kararından evvel 9 Nisan 2005 tarihinde meydana gelen olay tutanağı hakkında güvenlik güçlerini dinlediğini tespit etmektedir. Bununla birlikte başvuranın olayların doğruluğuna ilişkin itirazı üzerine savcının başvuran tarafından dile getirilen ve olayların meydana gelmesi sırasında orada hazır bulunan tanıkların ifadelerine başvurması gerekirdi. Savcılık 10 Nisan ve 14 Nisan 2005 tarihli sağlık raporları arasındaki farklılıkları bertaraf edip açığa çıkaracak herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Bütün bu olanlardan sonra derinlemesine sürdürülen adli soruşturma yalnızca 14 Nisan 2005 tarihli kötü muamele iddialarını ortaya koyan hukuki soruşturmaya yoğunlaşmış, bundan öteye gitmeyi lüzumlu görmemiştir. AİHM nezdinde bu koşullar olayların saptanması için yürütülen adli soruşturmanın etkililiğini tehlikeye atmıştır. Hukuki merciler başvuranın kötü muamele iddiaları üzerine yürütmekle mükellef oldukları etkili soruşturma kapsamında pozitif yükümlülüklerini yerine getirmemişlerdir (*Bkz. mutatis mutandis, Söylemez-Türkiye no: 46661/99, 21 Eylül 2006*).

Yukarıda dile getirilen hususlar ışığında AİHM, AİHS'nin 3. maddesinin usul bakımından ihlal edildiğine karar vermektedir.

Geriye AİHS'nin 41. maddesinin uygulanması kalmaktadır, başvuran maruz kaldığı olaylarla ilgili olarak 10.000 Euro maddi, 25.000 Euro manevi tazminat talep etmektedir. Başvuran ayrıca AİHM önünde yapmış olduğu temsil giderini de dahil etmek üzere, yargılama masraf ve giderleri için 2.500 Euro talep etmektedir. Başvuran kanıtlayıcı belge mahiyetinde Türkiye Barolar Birliği'nin belirlediği avukatlık ücret tarifesini ve 125 TL. (65 Euro) tercüme gider faturasını sunmaktadır.

Öne sürülen tazminat ile ihlal tespiti arasında hiçbir illiyet bağı bulunmadığından, AİHM maddi tazminat talebini reddetmektedir. Buna karşın, AİHM başvurana hakkaniyete uygun olarak 6.000 Euro manevi tazminat ödenmesini uygun görmektedir.

Yargılama giderleri ile ilgili olarak AİHM, yerleşik içtihadına göre bir başvuranın gerçekliğini, gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargı giderlerini elde edebileceğini anımsatır (*Bkz. Bottazzi-İtalya no: 34884/97, Sawicka-Polonya no: 37645/97, 1 Ekim 2002*). AİHM dosyaya eklenen ve Barolar Birliği'nin tarifesini olduğu söylenen meblağların Türk mahkemelerinde avukatlara uygulanan yasal ücret tarifesinin bir hayli üzerinde olduğunu saptamaktadır. Bu başvuruda mahkemeye sunulan deliller ve sözü edilen kıstaslar ışığında AİHM, tüm yargılama giderleri için başvurana 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmaktadır.

AİHM, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 3. maddesinin usul bakımından *ihlal edildiğine*;
3. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından başvurana;
 - i. her türlü vergiden muaf tutularak 6.000 (altı bin) Euro manevi tazminat *ödenmesine*;
 - ii. yargılama masraf ve giderleri için her türlü vergiden muaf tutularak 1.000 (bin) Euro *ödenmesine*;

b) yukarıda belirtilen sürenin sona erdiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için, sözkonusu meblağlara, Avrupa Merkez Bankası'nın anılan dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklemek suretiyle belirlenecek basit faiz *uygulanmasına*;

4. Adil tatmine ilişkin *diğer taleplerin reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 24 Mayıs 2011 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.